

Plan Lagewei Vrouwenpolder Barendrecht

Advies over het aspect externe veiligheid

Auteur	:ing. F.H. Jansen
Documentnummer	:20968765
Afdeling	:Regiogemeenten
Datum	:8 oktober 2009

DCMR Milieudienst Rijnmond
's-Gravelandseweg 565
Postbus 843
3100 AV Schiedam
T 010 - 246 80 00
F 010 - 246 82 83
E info@dcmr.nl
W www.dcmr.nl

<BAK:vervolg>Inhoud

Samenvatting	4
Inleiding	5
1.1 Beschrijving plangebied	5
1.2 Toetsingskader	6
1.3 Eerder uitgebracht advies	7
1.4 Uitgevoerde werkzaamheden	7
2 Beoordeling van het plan aan de relevante risicobronnen	8
2.1 Relevante risicobronnen	8
2.2 LPG-tankstation Middelweg 3	8
2.3 NAM-leiding 'nat' aardgas	10
Bijlage: kader externe veiligheidsbeleid	16
Inleiding	16
Plaatsgebonden risico	16
Groepsrisico	18
Soorten inrichtingen	21
Soorten transportroutes	22

Disclaimer:

Dit rapport is met de grootst mogelijke zorg opgesteld aan de hand van de door de opdrachtgever verstrekte informatie. Daarbij is gebruik gemaakt van de op dat moment geldende regelgeving en meest recente inzichten.

De ontwikkelingen op het gebied van externe veiligheid zijn echter constant in beweging. Hierdoor kunnen inzichten wijzigen en kan het voorkomen dat regels worden aangepast. Een en ander heeft tot gevolg dat dit rapport op enig moment mogelijk zal zijn gedateerd. Indien u twijfelt aan de actualiteit van dit rapport, wordt u geadviseerd contact op te nemen met de DCMR Milieudienst Rijnmond, alwaar dit rapport is opgesteld.

Samenvatting

In dit rapport is de externe veiligheid onderzocht ten behoeve van het voorontwerp van het bestemmingsplan Lagewei Vrouwepolder in Barendrecht. In het rapport wordt geconcludeerd dat een deel van het plangebied ligt binnen het invloedsgebied van het LPG-tankstation aan de Middelweg 3 en de nat aardgasleiding van de NAM langs de Kilweg.

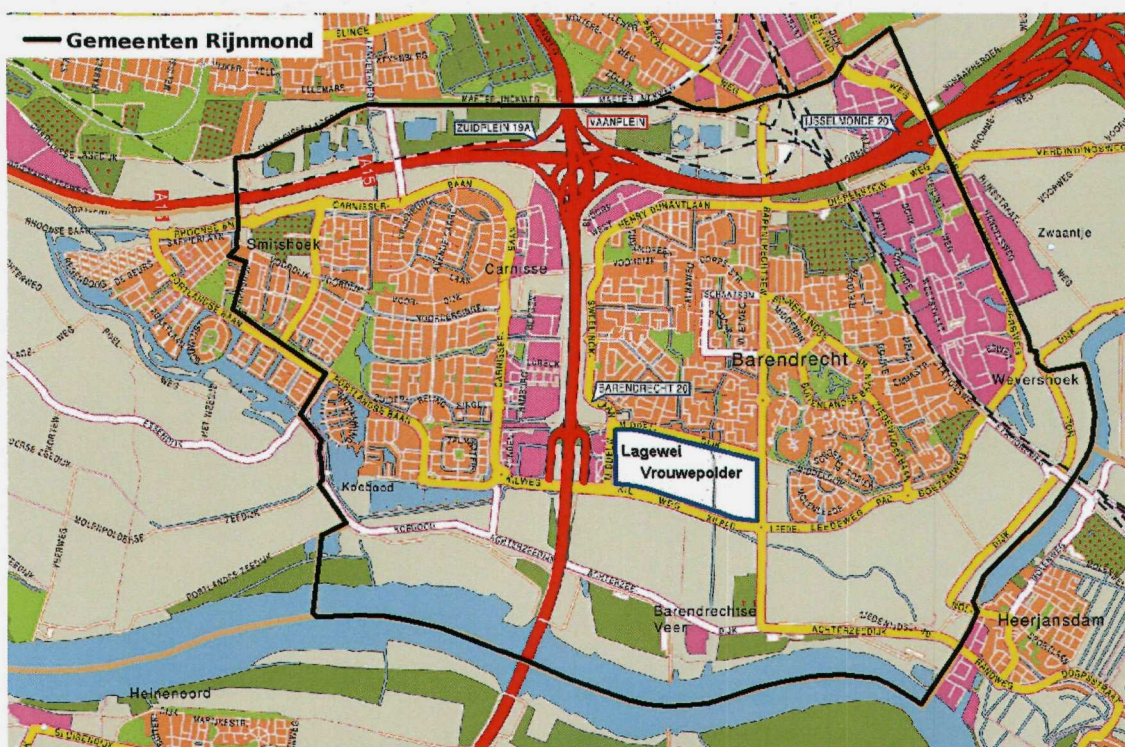
Uit de uitgevoerde berekeningen blijkt dat het plaatsgebonden risico en het groepsrisico van de nat aardgasleiding van de NAM knelpunten opleveren voor de vaststelling van het plan. Uit de uitgevoerde berekeningen blijkt dat niet voldaan wordt aan de grens en richtwaarde van het plaatsgebonden risico. Hierdoor kan het plan niet vastgesteld worden. Ook blijkt uit de uitgevoerde berekening dat het groepsrisico hoger wordt dan de oriëntatiewaarde.

Het plaatsgebonden risico en de omvang van het groepsrisico van het LPG-tankstation leveren geen knelpunten op voor de vaststelling van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen.

Inleiding

1.1 Beschrijving plangebied

De gemeente Barendrecht heeft de DCMR Milieudienst Rijnmond gevraagd om een advies te geven over het aspect externe veiligheid van het voorontwerp van het bestemmingsplan Lagewei Vrouwepolder in Barendrecht. Het plangebied wordt aan de oostzijde begrensd door de 3e Barendrechtseweg, aan de zuidzijde door de Kilweg aan de westzijde door de Middelweg en aan de noordzijde door de Middeldijk. De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1

figuur 1: ligging plangebied

Volgens opgave van de gemeente Barendrecht zal het plangebied de volgende functies omvatten:

- laagbouwwooningen (WI) en appartementen (WII)
- scholen (S)
- sporthal met daaronder een jongeren centrum (SP)
- kantoorgebouw (K1)
- bedrijven (BII; geen Bevi-inrichtingen)
- kerkgebouw (K)
- maatschappelijke doeleinde (M).

In figuur 2 is de indeling van het plangebied met daarin de verschillende functies schematisch weergegeven.

figuur 2: schematische indeling plangebied

1.2 Toetsingskader

Het toetsingskader voor het aspect externe veiligheid wordt onderscheiden in een toetsingskader voor inrichtingen en een toetsingskader voor transport.

Voor wat betreft inrichtingen, die op grond van hun activiteiten relevant zijn voor de externe veiligheid, is het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) van belang. Dit besluit is per 26 oktober 2004 in werking getreden.

Het Bevi stelt onder andere dat het aspect externe veiligheid moet worden betrokken bij het vaststellen van bestemmingsplannen en projectbesluiten. Tegelijkertijd met het besluit is de Regeling externe veiligheid inrichtingen (Revi) in werking getreden waarin onder meer veiligheidsafstanden tot kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten zijn opgenomen voor categoriale bedrijven zoals LPG tankstations.

Voor wat betreft transport (wegtransport, vaarwegen, spoortransport en buisleidingtransport) is de circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen, (Staatscourant 4 augustus 2004, nr. 147) van belang. Met deze circulaire hebben de ministers van Verkeer en Waterstaat en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer hun beleid bekend gemaakt over de afweging van veiligheidsbelangen die een rol spelen bij het vervoer van gevaarlijke stoffen in relatie tot de omgeving.

In de bijlage van dit rapport wordt nader op het toetsingskader ingegaan.

1.3 Eerder uitgebracht advies

De DCMR heeft in een eerder stadium een advies geven over het aspect externe veiligheid van dit plangebied (Externe veiligheid plan Vrouwenpolder/Lagewei, januari 2006). Bij het opstellen het voorliggende rapport is van dit advies uitgegaan. In het DCMR rapport van 2006 werd geconcludeerd dat de toetsingsafstand van de (nat) aardgasleiding langs de Kilweg gedeeltelijk over het plangebied valt waardoor een verantwoording van het groepsrisico moet plaatsvinden. Verder werd in het DCMR rapport van 2006 geconcludeerd dat het LPG-station aan de Middelweg een invloedsgebied heeft van 150 meter, dat gedeeltelijk over het plangebied heen valt. Omdat de plankaart toen nog niet ingevuld was kon destijds niet door de DCMR worden beoordeeld wat de gevolgen van het plan was voor het groepsrisico van dit LPG-tankstation. Verder was destijds de revisievergunning van het station nog niet onherroepelijk. Wel werd geconcludeerd dat, na het onherroepelijk worden van deze vergunning de jaarlijkse doorzet van LPG zou worden beperkt tot 1000 m³ /jaar. Hierdoor zal in ieder geval de contour voor het plaatsgebonden risico niet over het plangebied zal gaan lopen.

1.4 Uitgevoerde werkzaamheden

De DCMR heeft voor de onderbouwing van het voorliggende advies de eerder als relevant beschouwde risicobronnen nader onderzocht op de invloed op de externe veiligheid van het plangebied. Voor de risicobronnen die invloed hebben op de externe veiligheid van het plangebied is uitgezocht waar het plaatsgebonden risico van deze risicobronnen groter is dan de grens- en richtwaarde. Tevens zijn van deze risicobronnen de effecten op het groepsrisico geëvalueerd.

2 Beoordeling van het plan aan de relevante risicobronnen

2.1 Relevante risicobronnen

2.1.1 Inrichtingen buiten de gemeentegrenzen van Barendrecht

Uit het DCMR rapport van 2006 blijkt dat er geen relevante inrichtingen zijn buiten de gemeentegrenzen van Barendrecht.

2.1.2 Inrichtingen binnen de gemeentegrenzen van Barendrecht

Uit het DCMR rapport van 2006 blijkt dat van de inrichtingen binnen de gemeentegrenzen van Barendrecht alleen het LPG-tankstation aan de Middelweg 3 invloed kan hebben op de externe veiligheid van het plangebied.

2.1.3 Transport van gevaarlijke over de weg

Uit het DCMR rapport van 2006 blijkt dat er geen relevante transport over de weg plaatsvindt dat relevant is voor de externe veiligheid van het plangebied.

2.1.4 Transport van gevaarlijke stoffen over het spoor

Uit het DCMR rapport van 2006 blijkt dat er geen relevante transport over het spoor plaatsvindt dat relevant is voor de externe veiligheid van het plangebied.

2.1.5 Transport van gevaarlijke stoffen over het water

Uit het DCMR rapport van 2006 blijkt dat er geen relevante transport over het spoor plaatsvindt dat relevant is voor de externe veiligheid van het plangebied.

2.1.6 Transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen

Uit het DCMR rapport van 2006 blijkt dat aan de noordzijde van de Kilweg, op de rand van het plangebied een hoge druk 'nat' aardgasleiding aanwezig is van de Nederlandse Aardolie Maatschappij BV (NAM).

2.2 LPG-tankstation Middelweg 3

2.2.1 Inleiding

In het tankstation aan de Middelweg 3 wordt LPG aan het wegverkeer afgeleverd. Alle tankstations die LPG voor het wegverkeer afleveren ('LPG-tankstations') vallen onder de werkingssfeer van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Door de recente wijziging van het Bevi zijn alle LPG-tankstations categoriale inrichtingen.

2.2.2 Invloedsgebied

Volgens de Revi is het invloedsgebied het gebied binnen een straal van 150 m gemeten vanaf het vulpunt van de LPG-tankinstallatie (zie figuur 3). Dit houdt in dat met betrekking tot de verantwoording van het groepsrisico van dit LPG tankstation alleen de personen worden meegeteld die aanwezig zijn in het invloedsgebied. De effectafstand 1% letaliteit is groter; deze bedraagt 230 m.

2.2.3 Plaatsgebonden risico

Omdat LPG-tankstations categoriale inrichtingen zijn, mag voor het bepalen van het plaatsgebonden risico geen kwantitatieve risicoanalyse worden uitgevoerd. De afstand waar de grens- c.q. richtwaarde voor het plaatsgebonden risico wordt bereikt, is vastgelegd in de ministeriële regeling Regeling externe veiligheid inrichtingen (Revi). Deze afstand is afhankelijk van de vergunde jaarlijkse doorzet van LPG.

Voor het LPG-tankstation aan de Middelweg 3 geldt thans een revisievergunning krachtens de Wet milieubeheer van 23 december 2008. Volgens deze vergunning bedraagt de jaarlijkse doorzet van LPG minder dan 1.000 m³. Volgens de Revi bedraagt dan de afstand, waar de grens- c.q. richtwaarde van het plaatsgebonden risico wordt bereikt, 45 m gemeten vanaf het vulpunt van de LPG-tankinstallatie (zie figuur 3).

figuur 3: risicogebied en invloedsgebied LPG-tankstation aan de Middelweg

Zoals in figuur 3 is te zien ligt het risicogebied niet over het plangebied. Het plaatsgebonden risico levert dus geen knelpunten op voor het vaststellen van het bestemmingsplan. Er zijn overigens ook buiten het plan gebied geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten binnen het risicogebied.

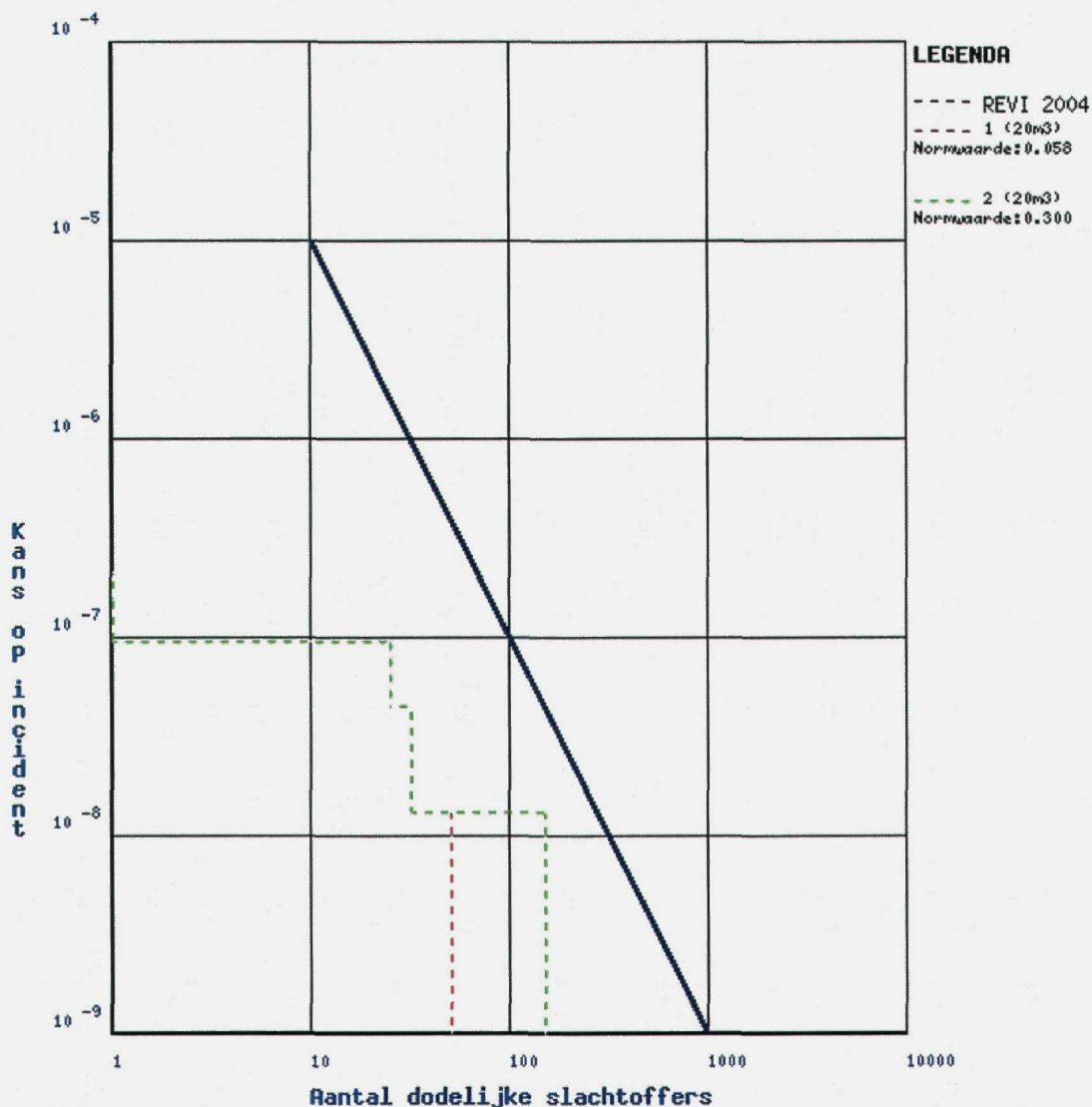
2.2.4 Groepsrisico

Zoals in figuur 3 is te zien ligt het invloedsgebied reikt over het plangebied. Dit heeft als consequentie dat het groepsrisico moet worden verantwoord. In de bijlage van dit rapport staat beschreven wat de verantwoordingsplicht voor het groepsrisico inhoudt.

In de considerans van de vorige milieuvergunning is een verantwoording van het groepsrisico opgenomen. Dit betreft het groepsrisico van de huidige situatie. In de considerans is overwogen dat door de DCMR milieudienst Rijnmond het groepsrisico is berekend met de rekenmodule van www.groepsrisico.nl. De module geeft voor standaard situaties een indicatie van het groepsrisico. Uit deze berekening blijkt dat het groepsrisico ruim onder de oriënterende waarde is. Er is daarbij op basis van de PGS 3 (één persoon per 100 m²) uitgegaan van de aanwezigheid van 34 personen voor de bedrijven binnen het invloedsgebied. Verder bevindt zich binnen het invloedsgebied op het bedrijventerrein een parkeerterrein (carpoolplaats) voor 50 personenwagens. Uitgaande van 1,5 persoon per personenwagen kan dus worden uitgegaan van de maximale aanwezigheid van 75 personen voor het parkeerterrein. Omdat deze personen niet permanent aanwezig zijn, is bij de berekening uitgegaan van een gemiddelde aanwezigheid van 10% (8 personen).

In de nieuwe situatie worden twee bedrijfsgebouwen en een kantoor met een bruto vloeroppervlakte van 2700 m² op een afstand tussen de 100 en 150 m vanaf het vulpunt

geprojecteerd. Dit levert een toename op van maximaal 120 personen. Met een relatieve kleine kans op overleden. Het groepsrisico is berekend met de eerder genoemde rekentool. Het resultaat van deze indicatieve berekening is weergegeven in figuur 4. Hieruit blijkt dat het groepsrisico van het LPG-tankstation toeneemt maar onder de oriëntatiewaarde blijft.

figuur 4: resultaten berekening groepsrisico LPG-tankstation Middelweg 3

2.3 NAM-leiding 'nat' aardgas

2.3.1 Inleiding

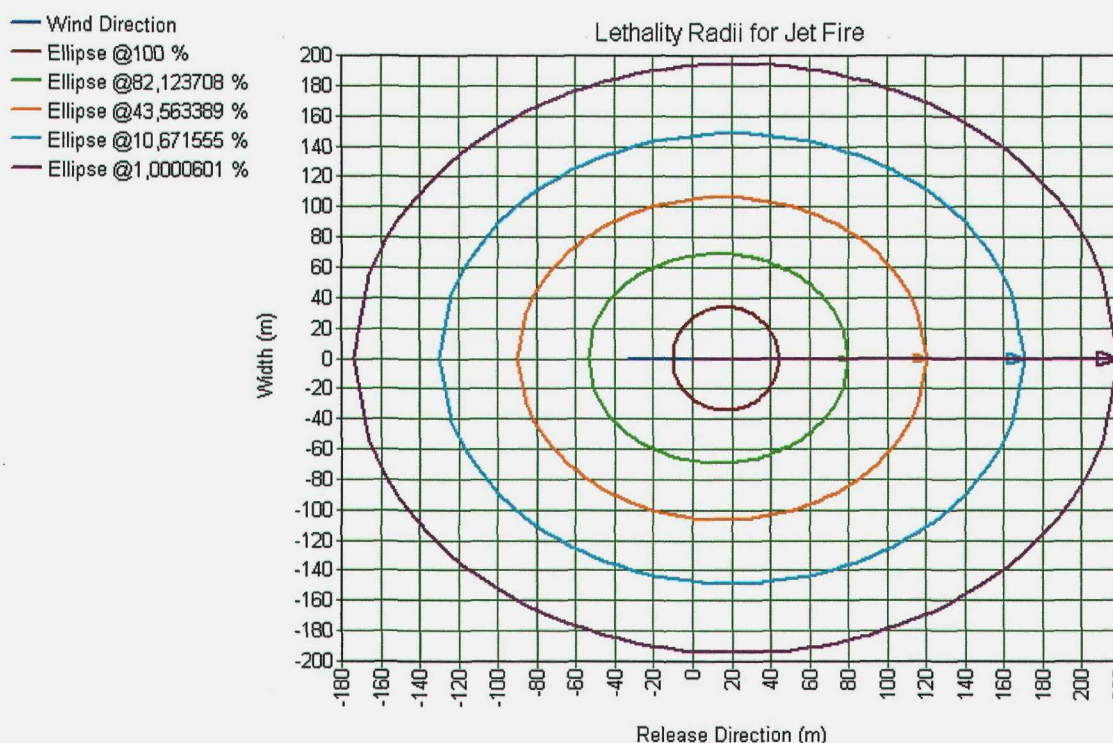
Het plan ligt in de nabijheid van een hoge druk 'nat' aardgasleiding van de Nederlandse Aardolie Maatschappij BV (NAM). Deze leiding heeft een diameter van 300 mm en een druk van 110 bar. Door deze leiding wordt onbewerkt aardgas vanaf de winput elders naar Barendrecht getransporteerd om verder te worden bewerkt. Het onbewerkte aardgas heeft hierdoor andere chemische en fysische eigenschappen dan het bewerkte 'droge' aardgas.

2.3.2 Invloedsgebied

Het exacte invloedsgebied van deze leiding was in het rapport van de DCMR van 2006 nog niet bekend. Dit moet daarom berekend worden. Begin 2010 zal het RIVM het rekenpakket

CAROLA¹ vrijgeven. Met dit rekenpakket kunnen, naast de hogedruk aardgasleidingen, ook de risico's van nat aardgasleidingen worden berekend. Vooruitlopend op het vrijgeven van dit rekenpakket heeft de DCMR een berekening gemaakt van het invloedsgebied met behulp van het rekenpakket Safeti NL 6.54. De resultaten hiervan zijn getoetst aan het model van de Gasunie. Hierbij is voorzichtigheidshalve een conservatieve benadering toegepast. De resultaten van deze berekening zijn weergegeven in figuur 5. Uit deze berekening blijkt het invloedsgebied voor 1% letaliteit van de natgasleiding door de verticale jet die kan ontstaan bij het worst case scenario (een volledige breuk van de leiding, gevolgd door een jettfire²) bij ontsteking circa 220 meter bedraagt.

De dichtstbijzijnde objecten (het kantoor K1 en de kerk K); het jongeren centrum (JC) en deels een aantal laagbouwoningen (W1E nrs. 1-14)) bevinden zich binnen of op de straal 100% letaliteit (circa 45 m) buitenshuis.

figuur 5: berekende resultaten effectafstanden nat aardgas leiding NAM

In figuur 6 is te zien dat een deel van het plan binnen het invloedsgebied van de nat aardgasleiding van de NAM ligt.

¹ Het acroniem CAROLA staat voor ComputerApplicatie voor Risicoberekeningen aan Ondergrondse Leidingen met Aardgas.

² Vakterm voor een brandende langgerekte fakkel/

figuur 6: ligging nat aardgasleiding NAM met invloedsgebied

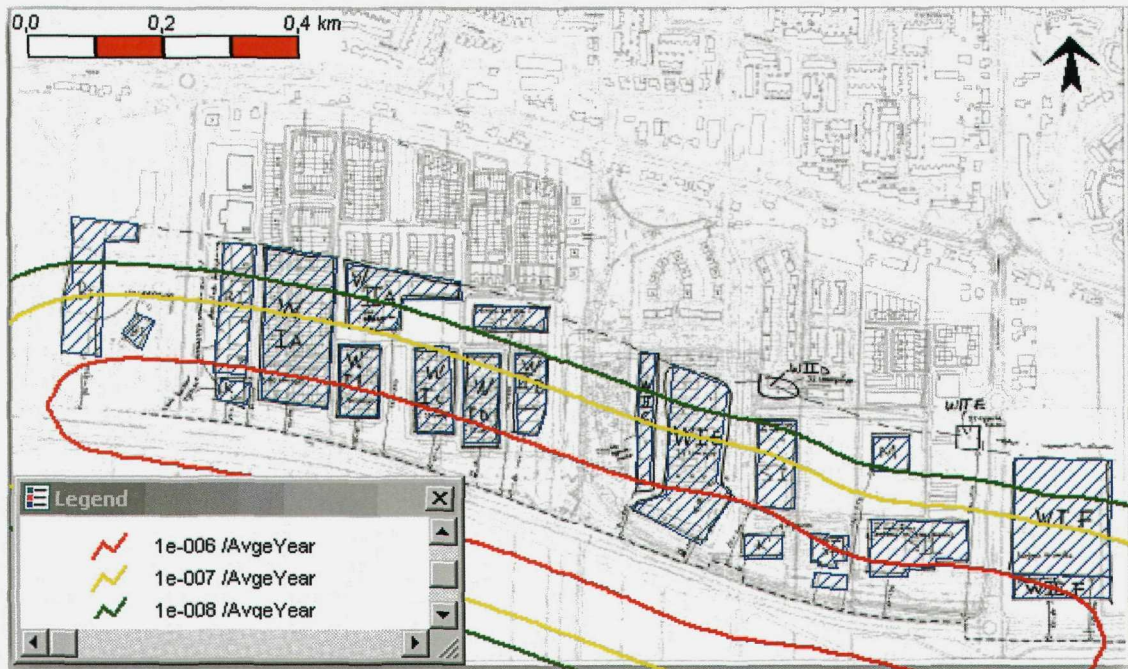
2.3.3 Plaatsgebonden risico

De DCMR heeft met behulp van het rekenprogramma Safeti-NL versie 6.54 ook een berekening gemaakt van het plaatsgebonden risico. De resultaten hiervan zijn getoetst aan het model van de Gasunie. Hierbij is voorzichtigheidshalve een conservatieve benadering toegepast. De hierbij gehanteerde faalfrequenties zijn weergegeven in tabel 1. Deze faalfrequenties zijn conform het Handleiding Risicoberekeningen Bevi 2009 voor een ondergrondse NEN-leiding.

scenario:	faalfrequentie per m per jaar
breuk	$1.525 \cdot 10^{-07}$
lek	$4.575 \cdot 10^{-07}$

tabel 1: faalfrequenties nat aardgasleiding NAM

De berekende resultaten voor het plaatsgebonden risico staan weergegeven in figuur 7. De berekende PR 10^{-6} contour (rood) bedraagt circa 85 meter, de PR 10^{-8} contour (groen) bedraagt ongeveer 230 meter. Zoals in figuur 7 is te zien, bevinden een groot bestemmingen, zowel beperkt kwetsbaar als kwetsbaar, zich binnen deze risicoafstand van 85 meter van de leiding. Het plan voldoet daarom **niet** aan de grens- c.q. richtwaarde voor het plaatsgebonden risico vanwege de natgasleiding van de NAM.

figuur 7: resultaten berekende plaatsgebonden risico voor de nat aardgasleiding van de NAM

2.3.4 Groepsrisico

De DCMR heeft met behulp van het rekenprogramma Safeti-NL versie 6.54 ook een berekening gemaakt van het groepsrisico van deze leiding. De resultaten hiervan zijn getoetst aan het model van de Gasunie. Hierbij is voorzichtigheidshalve een conservatieve benadering toegepast.

Het worst case scenario is dat na de breuk een flare (steekvlam) kan ontstaan die brandwonden kan veroorzaken vooral bij personen die zich buitenshuis bevinden. Binnenshuis wordt aangenomen dat buiten de 100% letaliteitcontour van 45 m geen slachtoffers zullen vallen. Het is voor een correcte modellering dus relevant de populatie binnen- en buitenshuis evenals de tijdsduur van verblijf goed te definiëren.

De gemeente heeft gedetailleerde informatie aangeleverd over de samenstelling van het plangebied binnen het invloedsgebied van de leiding. Voor de modellering van het groepsrisico is uitgegaan van de invoergegevens in tabel 2.

Verder is van het volgende uitgegaan:

De standaardpopulatiedichtheid voor een woonwijk bedraagt ongeveer 35-40 personen per hectare.

De standaardaanwezigheid per woning bedraagt circa 2.5 personen.

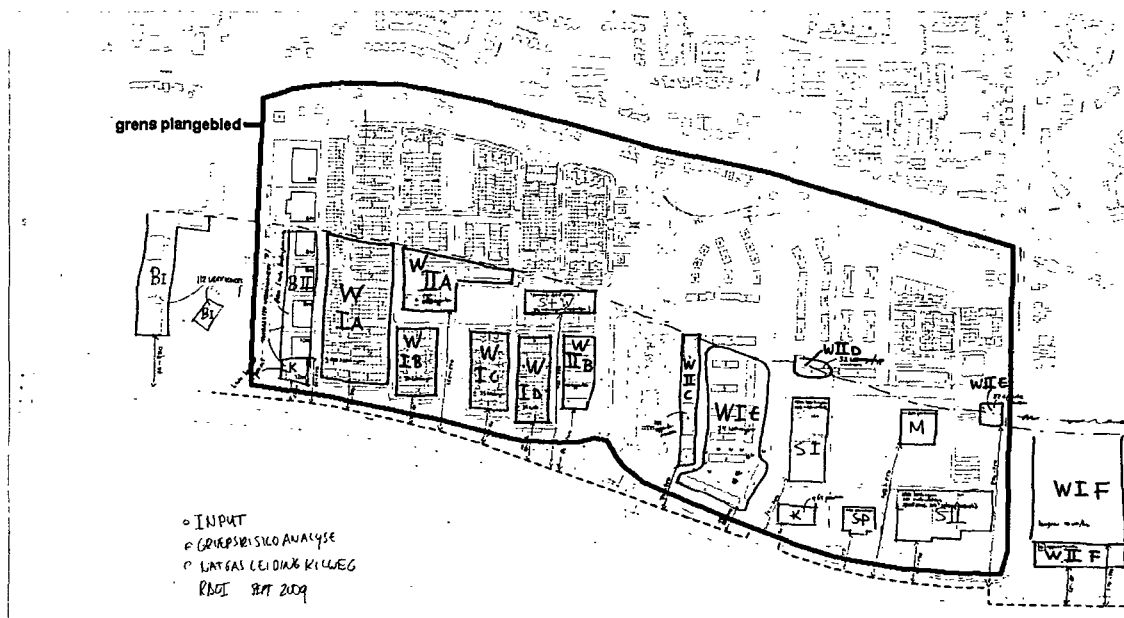
Voor kantoren is een bezetting van 1 persoon per 25 m² aangehouden

De tijdsduur voor aanwezigheid tijdens de dagperiode is gesteld op 10,5 uur.

De geografische situering van de invoergegevens zijn weergegeven in figuur 8.

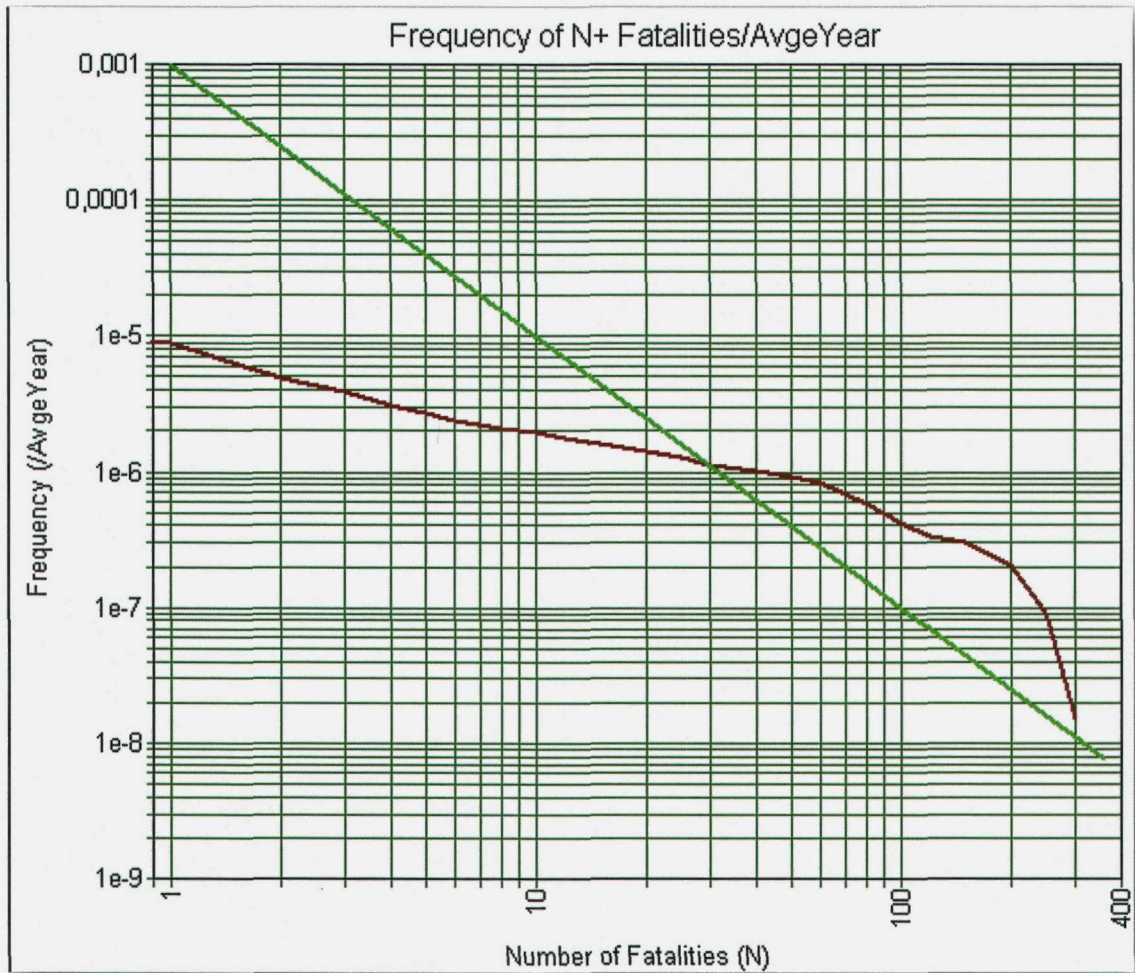
omschrijving	code	aantal	eenheid	toelichting
Woonwijk	W IA	90	woningen	
	W1B	30	woningen	
	W1C	35	woningen	
	W1D	35	woningen	
	W1E	74	woningen	
	W1F	40	woningen per ha (laagbouw)	
	W IIA	100	appartementen	
	W2B	40	appartement en	
	W2C	44	appartementen	
	W2F	90	appartementen.	
Scholen	S2	1500	leerlingen	alleen overdag
		100	medewerkers	alleen overdag
		100	sporters.	overdag en 's-avonds
Sporthal	SP	450	personen	overdag en 's-avonds
Jongeren centrum	JC	100	personen (bevindt zich onder SP)	overdag en 's-avonds
Bedrijven	B1	112	werknemers	alleen overdag
	B2	150	werknemers	alleen overdag
Kantoren:	K	964	personen	alleen overdag
	K1	120	personen (2700 m2 bruto vloeroppervlakte)	alleen overdag

tabel 2: invoergegevens populatie

figuur 8: geografische situering invoergegevens populatie

Het resultaat van de berekening van het groepsrisico is weergegeven in figuur 9. Hierbij is uitgegaan van een leidinglengte van 3.3 km en een space event van 50 meter. Zoals te verwachten (er bevinden zich immers meerdere objecten binnen de $PR 10^{-6}$) geeft het bestemmingsplan een overschrijding ten opzichte van de oriëntatiewaarde van het groepsrisico (groen).

figuur 9: berekende groepsrisico natgasleiding NAM

Bijlage: kader externe veiligheidsbeleid

Inleiding

Bij besluitvorming voor de ruimtelijke planvorming en de milieuwetgeving door gemeenten en provincies is het nu al decennia het beleid dat daarbij rekening wordt gehouden met het aspect externe veiligheid. Dit heeft als doel dat zowel individuele personen als groepen burgers een minimum beschermingsniveau geboden wordt tegen een ongeval met gevaarlijke stoffen. Externe veiligheid betreft het beheersen van de risico's voor de omgeving bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen. Ook de risico's van het gebruik van luchthavens vallen onder externe veiligheid.

Op 26 oktober 2004 is het Besluit externe veiligheid Inrichtingen (Bevi) van kracht geworden. Het Bevi verplicht gemeenten en provincies om bij besluiten in het kader van de Wet ruimtelijke ordening rekening te houden met externe veiligheid. Voor het plaatgebonden risico (PR) geldt volgens het Bevi een grenswaarde voor kwetsbare objecten en een richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten op een niveau van 10^{-6} per jaar. Binnen de 10^{-6} -contour mogen dan ook geen nieuwe kwetsbare functies en in principe ook geen beperkt kwetsbare objecten mogelijk worden gemaakt. Op grond van artikel 13, eerste lid van het Bevi moet in de toelichting op het betreffende besluit een verantwoording van het Groepsrisico (GR) worden opgenomen.

Naar analogie van het Bevi voor inrichtingen is voor transport de Circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen (cRNVGS Staatscourant 4 augustus 2004, nr. 147) opgesteld. In deze circulaire wordt zoveel mogelijk aangesloten bij het Bevi; dit geldt vooral ook voor de wijze waarop met een toename van het GR wordt omgegaan bij vervoersomgeving/RO-besluiten.

Gemeenten en provincies zijn bij het vaststellen van bestemmingsplannen, inpassingplannen, projectbesluiten en bij het verlenen van milieuvergunningen wettelijk verplicht c.q. zijn geacht de normen van het Bevi en de cRNVGS na te leven. Dit houdt onder meer in dat er voldoende afstand moet worden aangehouden tussen gevoelige objecten en risicovolle bedrijven en transportroutes. Tevens houdt dat in dat rekening moet worden gehouden met het totale aantal aanwezige personen in de directe omgeving van een risicovol bedrijf of transportroute. Ook moet de regionale brandweer om advies worden gevraagd. Het aspect externe veiligheid brengt zodoende met zich mee dat afstemming tussen de drie taakvelden ruimtelijke ordening, milieu en rampenbestrijding van groot belang is.

De normen van het Bevi en de cRNVGS zijn niet effectgericht maar gebaseerd op een kansbenadering. Ook geven de risiconormen slechts de kans weer om te overlijden als direct gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Gezondheidsschade en de kans op verwonding of materiële schade zijn niet in de normen van het Bevi en de cRNVGS meegenomen.

Plaatsgebonden risico

Het externe veiligheidsbeleid heeft als doel zowel individuele als groepen burgers te beschermen tegen een ongeval met gevaarlijke stoffen. Dit doel wordt in het externe veiligheidsbeleid vertaald naar de begrippen plaatsgebonden risico en groepsrisico. Plaatsgebonden risico richt zich primair op individuele burgers en wordt in het Bevi en de cRNVGS gedefinieerd als:

'de kans per jaar dat een persoon, die onafgebroken en onbeschermd op een plaats zou verblijven, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval binnen een bedrijf.'

Het Bevi en de cRNVGS gaat bij het plaatsgebonden risico er vanuit dat:

- de grenswaarden voor kwetsbare objecten in acht worden genomen; dit betekent dat altijd moet worden voldaan aan deze grenswaarden en
- met de richtwaarden voor beperkt kwetsbare objecten rekening wordt gehouden; dit betekent dat om gewichtige redenen mag worden afgeweken van deze richtwaarden.

Het Bevi en de cRNVGS maken onderscheid in kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten. De definitie van objecten is: gebouwen waarin zich mensen kunnen bevinden. Noch kwetsbaar, noch beperkt kwetsbare objecten zijn onder meer:

- objecten waar geen mensen aanwezig zijn, indien deze niet van hoge infrastructurele waarde zijn;
- bedrijven die onder de werkingssfeer van het Bevi vallen;

Kwetsbare objecten zijn onder meer:

- woningen, meer dan 2 per hectare;
- gebouwen met minderjarigen,
- gebouwen waarin ouderen, zieken of gehandicapten aanwezig zijn;
- kantoren en hotels met een vloeroppervlakte van 1.500 m² of groter;
- winkelcomplexen met meer dan 5 winkels;
- recreatieterreinen waar meer dan 50 personen meerdere aaneengesloten dagen verblijven;
- sommige objecten waar meer dan 50 personen aanwezig (kunnen) zijn³.

Beperkt kwetsbare objecten zijn onder meer:

- woningen, minder dan 2 per hectare;
- kantoren en hotels met een kleiner vloeroppervlakte dan 1.500 m²;
- winkelcomplexen met een gezamenlijk bruto vloeroppervlakte van ten hoogste 999 m²;
- bedrijfsgebouwen waarin zich mensen kunnen bevinden, die niet als kwetsbaar zijn beschouwd;
- sporthallen, zwembaden en speeltuinen.

Het Bevi en de cRNVGS geven voor een aantal objecten geen eenduidige definiëring. Er is hierdoor sprake van een zekere beleidsvrijheid om hieraan invulling te geven. Om de invulling van deze beleidsvrijheid te ondersteunen heeft de DCMR Milieudienst Rijnmond een beslisboom opgesteld. Deze beslisboom is onderdeel geworden van het provinciale saneringsbeleid. Twijfelgevallen kunnen volgens de beslisboom worden afgewogen. Zo nodig kan een advies van veiligheidsspecialisten van de DCMR en de VRR aangevraagd worden.

Zowel de grens- als de richtwaarde voor het plaatsgebonden risico bedraagt voor nieuwe situaties 10⁻⁶ per jaar. Het is mogelijk om te berekenen op welke afstand van een bedrijf aan de grens- respectievelijk richtwaarde voor het plaatsgebonden risico van het Bevi wordt voldaan. De cirkel die deze punten verbindt, wordt de plaatsgebonden risicocontour 10⁻⁶ genoemd. Om aan de grenswaarde van het Bevi te kunnen voldoen, moeten nieuwe kwetsbare objecten buiten de plaatsgebonden risicocontour 10⁻⁶ liggen. Nieuwe beperkt kwetsbare bestemmingen moeten in principe ook buiten de plaatsgebonden risicocontour 10⁻⁶ liggen. Aangezien bij beperkt kwetsbare bestemmingen echter geen sprake is van een grenswaarde maar van een richtwaarde, mag van deze norm uitsluitend in geval van gewichtige redenen worden afgeweken. Bij de besluitvorming in nieuwe situaties, is het dus niet relevant om te onderscheiden of er binnen het plangebied kwetsbare of alleen beperkt kwetsbare bestemmingen zullen worden gerealiseerd. Onder strikte voorwaarden kan gedurende maximaal drie jaar, eventueel ook voor kwetsbare objecten, van de norm worden afgeweken. Er geldt dan een norm met een waarde van 10⁻⁵ per jaar.

³ bron: provinciaal saneringsbeleid 2008

Groepsrisico

Het groepsrisico heeft betrekking op de kans op een groot ongeluk met veel slachtoffers en richt zich dus op groepen burgers. Het groepsrisico is in het Bevi gedefinieerd als: *'de cumulatieve kansen per jaar dat ten minste 10, 100 of 1000 personen overlijden als rechtstreeks gevolg van hun aanwezigheid in het invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof betrokken is.'*

In afwijking van het Bevi geldt volgens de cRNVGS een definiëring voor het groepsrisico per km route of tracé. Het groepsrisico van het transport wijkt hierdoor ook qua waarde af van het Bevi.

Met het groepsrisico wordt aangegeven hoe groot het aantal slachtoffers bij een ongeval kan zijn op basis van de aanwezige mensen. Anders dan het plaatsgebonden risico kan het groepsrisico niet in contouren worden vertaald, maar wordt weergegeven in een grafiek (een fN-curve waarbij f de kans is en N het aantal slachtoffers; zie figuur 10). In de grafiek wordt de groepsgrootte van aantallen slachtoffers (x-as) uitgezet tegen de cumulatieve kans dat een dergelijke groep slachtoffer wordt van een ongeval (y-as).

De definiëring houdt in dat er twee aspecten zijn die (rechtstreeks) invloed uitoefenen op de hoogte van het groepsrisico:

- de jaarlijkse kans dat zich bij een bedrijf of transportroute een ongeval voordoet met gevaarlijke stoffen en
- het aantal potentiële slachtoffers in de omgeving ('het invloedsgebied') van het bedrijf of transportroute.

De aanwezigheid van personen bij verschillende gebruiksfuncties kan in de tijd sterk verschillen. Door een geringere verblijfstijd bestaat er een kleinere kans dat deze personen bij een 'ongeval' betrokken raken. Daarom moet bij het bepalen van het aantal potentiële slachtoffers in het invloedsgebied nog een correctie worden toegepast vanwege de verblijfstijd (de 'verblijfstijdcorrectie').

Invloedsgebied

Het invloedsgebied is gedefinieerd als het gebied waarvoor verantwoording moet worden afgelegd bij een besluit dat onder het Bevi en de cRNVGS valt. Het invloedsgebied ligt voor categoriale Bevi bedrijven vast in het Revi. Voor bedrijven waarvoor een risicoberekening is uitgevoerd (QRA-bedrijven) is geen voorgeschreven bepaling van het invloedsgebied voorhanden, tenzij het zou zijn dat dit gelijk te stellen is met het effectgebied. Het effectgebied is gedefinieerd als het gebied binnen de grootste effectafstand behorend bij enig scenario van een inrichting. Hiervoor wordt vaak de 1% letaliteit-effectafstand bij weertype F1,5 gebruikt. Voor een kwantitatieve risicoanalyse (QRA) dienen alle (potentieel) aanwezigen binnen het effectgebied betrokken te worden.

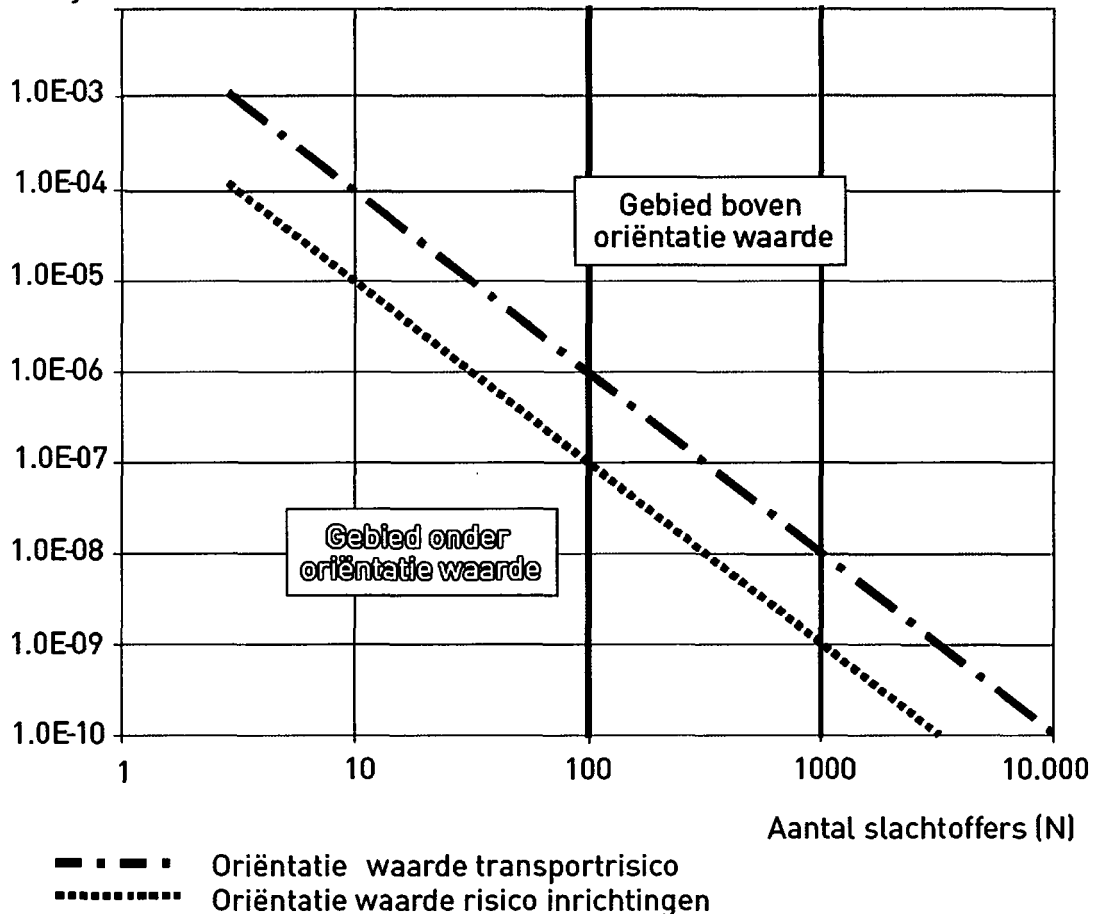
In de praktijk blijkt dat de bijdrage aan het groepsrisico buiten de 10^{-8} contour voor het plaatsgebonden risico vaak zeer gering is terwijl over dat gebied wel een verantwoording van dat groepsrisico wordt gevraagd. Soms betekent dit dat een gebied tot op vele kilometers van de bron moet worden beschouwd. Beperkte ruimtelijke ontwikkelingen op ruime afstand van een bron hebben echter over het algemeen slechts een zeer beperkte of verwaarloosbare invloed op het GR. De DCMR is daarom in overleg getreden met de provincie Zuid-Holland en de VRR om te zoeken naar een bepaling van het invloedsgebied dat nog bijdraagt aan het groepsrisico. Anders gezegd, het gebied waarbuiten een grotere of kleinere bevolkingsdichtheid niet meer meetelt in de berekening van het groepsrisico en daarmee lastig te verantwoorden wordt. Door het slim vaststellen van het invloedsgebied kan onnodige inspanning en verantwoordingsplicht vermeden worden zonder dat daarbij de kwaliteit van het besluit voor de vaststelling van het ruimtelijke plan afneemt. De volgende uitgangspunten zijn daarom gehanteerd bij de vaststelling van het invloedsgebied bij ruimtelijke ontwikkelingen waarbij gekozen is voor een combinatie van de F1,5 en D5 effectafstanden.

Voor bronnen met effectafstanden kleiner dan 1.500 m wordt de F1,5 als invloedsg gebied gebruikt. Indien de F1,5 groter is dan 1.500 m wordt 1.500 m gebruikt als invloedsg gebied, tenzij de D5 afstand ook groter is dan 1.500 m. In dat laatste geval wordt de D5 afstand als invloedsg gebied gebruikt.

Normstelling

Anders dan voor het plaatsgebonden risico zijn voor het groepsrisico in het Bevi en de cRNVGS geen grens- of richtwaarden geformuleerd. De wetgever heeft bewust besloten vooralsnog een niet-normatieve benadering van het groepsrisico te hanteren en alleen enig houvast te bieden een zogenoemde oriëntatiewaarde. Deze oriëntatiewaarde voor het groepsrisico voor bedrijven is dat een ongeval met tien doden slechts met een kans van één op de honderdduizend per jaar mag voorkomen, een ongeval met honderd doden met een kans van één op de tienmiljoen per jaar enz. waarbij ook de tussenliggende aantallen slachtoffers moeten worden getoetst. De toetsingswaarde voor het Groepsrisico voor transport is dat een ongeval met tien doden slechts met een kans van één op de tienduizend per jaar mag voorkomen, een ongeval met honderd doden met een kans van één op de miljoen per jaar enz., waarbij ook de tussenliggende aantallen slachtoffers moeten worden getoetst.

Risico/jaar (F)

figuur 10: voorbeeld fN-curve groepsrisico

Het begrip oriëntatiewaarde houdt in dat het bevoegde gezag hiervan mag afwijken als daar gewichtige redenen (motiveringsbeginsel) voor zijn. In de motivering gaat het vooral om het uitleggen en transparant maken van de belangenafweging. Dat wil zeggen dat de afweging begrijpelijk is en dat de redenering, waarom er wordt afgeweken, inzichtelijk is. Om dit motiveringsbeginsel vast te leggen, is in het Bevi een verantwoordingsplicht voor het groepsrisico opgenomen.

Verantwoordingsplicht voor het groepsrisico

De verantwoordingsplicht voor het groepsrisico houdt bij de vaststelling van een bestemmingsplan of een projectbesluit in dat er een politieke afweging moet worden gemaakt van enerzijds de maatschappelijke baten en kosten van het bestemmingsplan of het projectbesluit tegenover anderzijds het risico dat er een groot ongeluk plaatsvindt met gevaarlijke stoffen in de omgeving van het plangebied waarbij (dodelijke) slachtoffers kunnen vallen.

Vanwege de verantwoordingsplicht moeten bij een besluit, ongeacht de hoogte van het groepsrisico, in elk geval de volgende zaken worden overwogen:

- de aanwezige en de te verwachte persoonsdichtheid in de invloedsgebieden van de inrichtingen en transportroutes die het groepsrisico (mede) veroorzaken;
- de grootte van het groepsrisico per inrichting en transportroute en de bijdrage van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten aan de hoogte van dit groepsrisico;
- indien mogelijk, de maatregelen, die door degene die de inrichting drijft, worden toegepast om het groepsrisico te beperken en, indien van toepassing, de (relevante) voorschriften die zijn of worden verbonden aan de vergunning op grond van de Wet milieubeheer voor de desbetreffende inrichting;
- de maatregelen ter beperking van het groepsrisico die bij de voorbereiding van het plan of besluit zijn overwogen en de in dat plan of besluit opgenomen maatregelen, waaronder de stedenbouwkundige opzet, mogelijkheden tot het treffen van ruimtelijk relevante bouwkundige voorzieningen en voorzieningen met betrekking tot de inrichting van de openbare ruimte
- de voor- en nadelen van andere mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkelingen met een lager groepsrisico;
- de mogelijkheden en de voorgenomen maatregelen tot beperking van het groepsrisico in de nabije toekomst;
- de mogelijkheden tot voorbereiding van bestrijding en beperking van de omvang van een ramp of zwaar ongeval in de inrichting of transportroute die het groepsrisico veroorzaakt;
- de mogelijkheden voor personen die zich bevinden binnen het invloedsgebied van de inrichting of transportroute die het groepsrisico veroorzaakt om zich in veiligheid te brengen indien zich in die inrichting een ramp of zwaar ongeval voordoet.

Van bovenstaande verplichtingen kan gedeeltelijk worden afgeweken door verwijzing naar een gemeentelijke, regionale of provinciale structuurvisie als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening. Verdere vereisten zijn:

- er moet overleg worden gevoerd met het bestuursorgaan dat de vergunning heeft verleend voor de inrichtingen die mede bepalend zijn voor de hoogte van het groepsrisico en
- er moet aan het bestuur van de regionale brandweer gelegenheid worden geboden om advies uit te brengen over de mogelijkheden tot voorbereiding van bestrijding en beperking van de omvang van een ramp of zwaar ongeval en over de zelfredzaamheid van personen in het invloedsgebied van de inrichting of transportroute

De verantwoordingsplicht brengt dus met zich mee dat afstemming tussen de drie taakvelden ruimtelijke ordening, milieu en rampenbestrijding van groot belang is. Voor de uitvoering van de verantwoordingsplicht kan gebruik gemaakt worden van de "Handreiking Verantwoordingsplicht Groepsrisico" (VROM, november 2007).

Afwijkend van het Bevi geldt volgens de cRNVGS dat er in principe geen beperkingen aan het ruimtegebruik hoeven te worden gesteld in het gebied dat op meer dan 200 meter van een route of tracé ligt. Dit laat onverlet dat bestuursorganen in verband met de mogelijke effecten van een ongeval met gevaarlijke stoffen, die soms verder reiken dan de genoemde 200 meter, wel andere maatregelen kunnen overwegen. Indien nodig moeten bij de overschrijding van de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico, (mede) als gevolg van de kwetsbaarheid van de omgeving buiten dit gebied, wel andere beperkingen worden getroffen. Daarbij kan het bijvoorbeeld gaan om maatregelen in de sfeer van de zelfredzaamheid van de bevolking, zoals het belang van goede vluchtwegen, slimme bouwvoorschriften en specifieke voorlichting.

Dergelijke maatregelen kunnen overigens ook aan de orde zijn als er geen sprake is van een overschrijding van de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico en de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico.

Soorten inrichtingen

De inrichtingen die relevant zijn vanwege de externe veiligheid worden in het Bevi ingedeeld in de volgende categorieën:

- 1 BRZO-inrichtingen;
- 2 categoriale inrichtingen;
- 3 overige voor externe veiligheid relevante inrichtingen.

Hieronder is per categorie een toelichting gegeven.

1 BRZO-inrichtingen

Het betreft inrichtingen, die onder de werkingssfeer van het Besluit risico's zware ongevallen 1999 (BRZO '99) vallen. Bij BRZO-inrichtingen is een dermate grote hoeveelheid gevaarlijke stoffen aanwezig dat deze inrichtingen verplicht zijn een beleid te ontwikkelen om zware ongevallen te voorkomen en/of verplicht zijn een veiligheidsrapport in te dienen. Het BRZO '99 maakt onderscheid in VR-plichtige inrichtingen en PBZO-plichtige inrichtingen.

VR-plichtige inrichtingen

De BRZO-inrichtingen die VR-plichtig zijn (zwaardere categorie van BRZO-inrichtingen) moeten een beleid ontwikkelen om zware ongevallen te voorkomen en moeten tevens een veiligheidsrapport (VR) bij het bevoegde gezag indienen. In een veiligheidsrapport zijn het plaatsgebonden risico en het groepsrisico berekend met behulp van een kwantitatieve risicoanalyse (QRA).

PBZO-plichtige inrichtingen

De BRZO-inrichtingen die PBZO-plichtig zijn (lichtere categorie van BRZO-inrichtingen, PBZO staat voor het Preventie Beleid Zware Ongevallen), moeten wel een beleid ontwikkelen om zware ongevallen te voorkomen maar hoeven geen veiligheidsrapport in te dienen. Het bevoegde gezag kan van deze inrichtingen in het kader van een vergunningaanvraag op grond van de Wet milieubeheer verlangen dat er een kwantitatieve risicoanalyse wordt uitgevoerd om de risico's van de bedrijfsactiviteiten inzichtelijk te maken. Voor bestaande PBZO-plichtige inrichtingen kan het bevoegde gezag de DCMR verzoeken om een risicoanalyse uit te voeren. Deze analyse vindt dan plaats op kosten van het ministerie van VROM.

2 Categoriale inrichtingen

Categoriale inrichtingen zijn inrichtingen waarvoor, door de aard van de activiteit of de aard van de aanwezige gevaarlijke stoffen, een standaardbenadering kan worden gevolgd. Voor een dergelijke inrichting wordt voor het bepalen van het plaatsgebonden risico uitgegaan van vaste afstanden. Het is daardoor niet nodig dat er een kwantitatieve risicoanalyse wordt uitgevoerd. Deze afstanden worden vastgelegd in een ministeriële regeling: de "Regeling externe veiligheid inrichtingen" (Revi). Op dit moment worden LPG-tankstations, inrichtingen met ammoniakkoel- en/of -vriesinstallaties en inrichtingen met opslagplaatsen voor gevaarlijke stoffen in emballage met een capaciteit van meer dan 10.000 kg gevaarlijke stoffen per opslagplaats ('CPR 15-2 opslagplaatsen') als categoriale inrichtingen beschouwd.

Voor de vaststelling van het groepsrisico van een inrichting is het invloedsgebied van belang. Het invloedsgebied is het gebied waarvan de in dit gebied aanwezige personen meetellen voor het vaststellen van het groepsrisico.

3 Overige voor externe veiligheid relevante inrichtingen

Overige voor externe veiligheid relevante inrichtingen zijn inrichtingen die volgens de Regeling provinciale risicokaart wel voor veiligheid relevant zijn, maar niet onder de werkingssfeer van het Bevi vallen. Voor een aantal van dit soort inrichtingen is in het Activiteitenbesluit voorgeschreven dat er minimale veiligheidsafstanden moet worden aangehouden tot kwetsbare objecten.

Soorten transportroutes

De transportroutes die relevant zijn vanwege de externe veiligheid worden in de cRNVGS ingedeeld in de volgende categorieën

- transport van gevaarlijke stoffen over de weg;
- transport van gevaarlijke stoffen over het water;
- transport van gevaarlijke stoffen over het spoor;
- ondergrondse transportleidingen.

In 2010 zal de cRNVGS naar verwachting worden vervangen door het Besluit transportroutes externe veiligheid (Btev). Het Btev is de "tegenhanger" van het Bevi, voor de transporten van gevaarlijke stoffen. Het Btev zal het wettelijk kader vormen voor het Basisnet weg, -water, en -spoor.

Voor dit document is gedeeltelijk gebruik gemaakt van concepten met betrekking tot het Basisnet voor weg en water (voor het spoor is nog geen concept beschikbaar). Het Basisnet zal voor de bestaande spoor-, vaar- en rijkswegen verschillende categorieën definiëren. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende zones:

- Kwetsbaar object vrije zones (KOV) waarbinnen geen nieuwe kwetsbare objecten mogen worden gerealiseerd;
- Plasbrandaandachtsgebieden (PAG), waarbinnen rekening moet worden gehouden met plasbrandscenario's bij eventuele ontwikkelingen;

De resterende ("groene") routes zullen geen beperkingen voor het vervoer kennen.

In het Basisnet wordt het "Plasbrandaandachtsgebied" (PAG) geïntroduceerd. Plasbranden worden als meest voorkomende scenario beschouwd bij incidenten met gevaarlijke stoffen op het water en de weg. Door toepassing van PAGs worden mensen in ieder geval beschermd tegen de effecten van een plasbrand.

Basisnet water

Het basisnet water bestaat uit een kaart met alle vaarwegen van CEMT klasse II en hoger met de volgende indeling: -

Rood: belangrijke toegangen naar zeehavens

Zwart: belangrijke binnenvaarwegen

Groen: minder belangrijke vaarwegen

Voor de rode, zwarte en groene vaarwegen zijn gebruiksruidten voor het vervoer gedefinieerd; voor de rode en zwarte vaarwegen gelden beperkingen voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het basisnet water kent geen externe veiligheidsknelpunten nu en in de toekomst met een tijdshorizon van 2030.

Voor de ruimtelijke ordening geldt volgens het Basisnet water de volgende beperkingen:

PR

Rode en zwarte vaarwegen:

De PR 10-6 contouren liggen op het water en kunnen groeien tot de oeverlijn. Dit betekent: geen nieuwe kwetsbare bestemmingen binnen de waterlijnen, voor beperkt kwetsbare bestemmingen geldt dit als richtwaarde.

Groene vaarwegen:

Geen beperking.

GR

- Groene vaarwegen: Geen GR verantwoording nodig vanwege nauwelijks merkbare effecten op het GR.
- Zwarte vaarwegen: GR verantwoording wel uitvoeren. Bij een bevolkingsdichtheid beneden de 1500 pers/ha dubbelzijdig en 2.250 pers/ha enkelzijdig is een berekening van het GR echter niet verplicht. Proefberekeningen hebben aangetoond dat in die gevallen het GR beneden 0,1 x de oriënterende waarde ligt.
- Rode vaarwegen: Zowel een groepsrisicoberekening als -verantwoording uitvoeren.

PAG:

- Rode vaarwegen: 40 m landwaarts vanaf de waterlijn.
- Zwarte vaarwegen: 25 m landwaarts vanaf de waterlijn en in uiterwaarden van vrijstromende rivieren.
- Groene vaarwegen: Geen.

Het "definitief ontwerp basisnet water", dat begin 2008 is uitgebracht komt overeen met het beleid van de provincie Zuid-Holland. Het provinciaal beleid van Zuid-Holland ten aanzien van vaarwegen is vastgelegd in het 'Beleidskader gedifferentieerde veiligheidszoning oevers Nieuwe waterweg en de Nieuwe Maas in verband met het transport van gevaarlijke stoffen'. Dit beleid houdt in dat in het gebied vanaf raainummer 1034 (Hoek van Holland) tot en met raainummer 1004 (ongeveer 500 m oostelijk van de Waalhaven) de volgende beperkingen gelden:

- in de zone van 40 m vanaf de kade is geen bebouwing toegelaten;
- In het gebied tussen 40 en 65 m vanaf de kade mag alleen worden bebouwd wanneer een afdoende motivatie wordt overgelegd voor de noodzaak tot bouwen en dat proactieve en preparatieve aspecten voor de hulpverleningsdiensten in beeld zijn gebracht door een advies van de VRR.

In het gebied vanaf raainummer 1004 (ongeveer 500 m ingang Schiehaven) tot en met raainummer 995 (splitsing Nieuwe Maas en Hollandse IJssel) gelden de volgende beperkingen:

- in de zone van 25 m vanaf de kade is geen bebouwing toegelaten;
- in het gebied tussen 25 en 40 m vanaf de kade mag alleen worden bebouwd wanneer een afdoende motivatie wordt overgelegd voor de noodzaak tot bouwen en dat proactieve en preparatieve aspecten voor de hulpverleningsdiensten in beeld zijn gebracht door een advies van de VRR.

Basisnet weg

Het Basisnet Weg bestaat uit twee kaarten: een kaart met wegen met veiligheidszones en een kaart met wegen met een PAG-zone. Op de kaarten kan een gemeente zien of er langs een weg rekening moet worden gehouden met een veiligheidszone of een PAG. In een tabel is aangegeven hoe groot de zone voor elk wegvak is en met welke vervoergegevens de gemeente groepsrisicoberekeningen moet maken. Bij het vaststellen van de veiligheidszones wordt rekening gehouden met de verwachte groei van het transport met gevaarlijke stoffen over de weg, onder meer in verband met Maasvlakte II. Bij nieuwe ruimtelijke plannen moeten gemeenten rekening gaan houden met deze maximale risico's van het vervoer. Dat betekent dat binnen de veiligheidszone geen kwetsbare objecten gebouwd mogen worden. De veiligheidszone is langs elke weg anders van grootte, afhankelijk van de hoeveelheid en samenstelling van het vervoer.

Voor de berekeningen van het GR komen er toekomstige vervoerscijfers beschikbaar (referentiewaarden), waarmee iedere gemeente uniform haar berekeningen kan uitvoeren. In het Basisnet weg zijn per wegvak de referentiewaarden opgenomen waarmee gemeenten na de vaststelling van het Basisnet het groepsrisico uit moeten rekenen als zij bouwplannen hebben in een zone van 200 meter langs die wegen. Ook bij wegen zonder veiligheidszone berekenen gemeenten bij nieuwe bestemmingsplannen het groepsrisico met de referentiewaarden voor het vervoer. Deze referentiewaarden bestaan uit zowel de vervoerhoeveelheid conform de recentste prognose als uit de vervoerhoeveelheid die conform de maximale gebruiksruimte (PR-max) over dat wegvak zou mogen rijden.

Buisleidingen

De risicobenadering voor het vervoer van brandbare vloeistoffen en aardgas door buisleidingen is volgens de cRNVGS uitgewerkt in de door de minister van VROM vastgestelde circulaire voor het transport van aardgas onder hoge druk en voor het transport van brandbare vloeistoffen. Het gaat hierbij om de circulaire 'Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen' van 26 november 1984 en de circulaire 'Bekendmaking van beleid ten behoeve van de zonering langs transportleidingen voor brandbare vloeistoffen van de K1-, K2- en K3-categorie' van 24 april 1991. Deze circulaire blijven van toepassing. Hetzelfde geldt voor de veiligheidsafstanden die zijn opgenomen in deel E van het Structuurschema Buisleidingen.

Bij het vervoer van gevaarlijke stoffen door buisleidingen is de systematiek voor de toepassing van de risicobenadering volgens deze circulaire wezenlijk anders dan die voor de andere vormen van vervoer. De systematiek bij deze buisleidingen is in belangrijke mate vergelijkbaar met die voor categoriale inrichtingen. Dankzij vaste veiligheidsafstanden, gekoppeld aan het soort leiding en type maatregelen, is direct af te leiden welke scheiding tussen risicobron en kwetsbare objecten gewenst is. Deze veiligheidsafstanden zijn weer onderverdeeld in bebouwings- en toetsingsafstanden. Voor de begripsvorming over de bebouwings- en toetsingsafstand kan worden gesteld dat de bebouwingsafstand kan worden vergeleken met de plaatsgebonden risicocontour van 10^{-6} . De toetsingsafstand kan worden vergeleken met de plaatsgebonden risicocontour van 10^{-8} . Met nadruk wordt gesteld dat het hiervoor bedoelde uitsluitend het leesgemak en de begripsvorming dient.

Wanneer binnen een toetsingsafstand tot nieuwe ontwikkelingen wordt besloten heeft dit consequenties voor het ontwerp van de buisleiding of voor de wijze waarop de omgeving wordt ingericht.

Bij ligging van objecten binnen de toetsingsafstand moet de toetsingsafstand worden meegenomen bij de bepaling van het groepsrisico. Tevens moet de aard van de omgeving en de gebiedsklasse worden nagegaan. Hiervoor moet contact worden opgenomen met de eigenaar van de leiding. Wijziging van de gebiedsklasse kan inhouden dat er wijzigingen aan de leidingen moeten plaatsvinden.

Medio 2010 zal naar verwachting het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) van kracht worden. Dit besluit geeft milieukwaliteitseisen externe veiligheid voor het vervoer van gevaarlijke stoffen door buisleidingen en regelt onder andere het actualiseren van ruimtelijke reserveringen voor buisleidingen in bestemmingsplannen en de voorbereiding op calamiteiten. Ook zal een verplichting worden opgenomen dat buisleidingen binnen 5 jaar in alle bestemmingsplannen van Nederland opgenomen dienen te worden. Het Rijk zal in 2009/2010 ook een nieuwe structuurvisie buisleidingen bekendmaken. Hierin wordt ruimte aangewezen voor toekomstige buisleidingen voor gevaarlijke stoffen in Nederland.

K1-, K2- en K3-leidingen

Het RIVM heeft in 2006 een rapport⁴ opgesteld over de externe veiligheidsrisico's van K1-, K2- en K3-leidingen. Dit rapport is tot stand gekomen onder begeleiding van de Vereniging van Eigenaren van Leidingen in Nederland (VELIN) en verschillende afzonderlijke leidingeigenaren. In het genoemde rapport is een tabel opgenomen met plaatsgebonden risicoafstanden in relatie tot de druk en diameter. VROM heeft in een brief (DGM\SVS\2008079926 dd 8 augustus 2008) aangegeven dat het gewenst is om te anticiperen op deze nieuwe afstanden.

De plaatsgebonden risico (PR) afstanden van 10^{-6} per jaar voor K1-leidingen zijn weergegeven in tabel 3. Voor K2- en K3-leidingen ligt de PR 10^{-6} voor alle druk/diameter combinaties uit deze tabel op minder dan vijf meter van de leiding. Volgens de genoemde brief bedraagt het invloedsgebied van deze leidingen de in de tabel genoemde afstanden plus enkele meters.

⁴ Risicoanalyse voor buisleidingen met brandbare vloeistoffen, RIVM-rapport 620120001/2006

Buisdiameter (inch)	3	5	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	
(mm)	76.2	127	152	203	254	305	356	406	457	508	559	610	660	711	762	813	864	914	
Druk (bar)	16	< 5	< 5	5	7	9	9	10	11	11	12	12	13	14	15	16	18	19	20
	20	< 5	5	7	9	10	11	12	12	13	14	15	16	17	18	20	21	22	26
	30	< 5	7	9	10	11	12	13	14	15	16	17	19	20	21	23	24	26	29
	40	< 5	8	9	11	12	12	14	15	16	18	20	21	23	25	26	28	29	32
	50	< 5	8	10	11	12	13	15	16	18	20	22	23	25	26	28	31	33	34
	60	5	9	10	12	13	14	16	17	19	21	23	25	27	28	31	33	36	38
	70	6	9	11	12	13	15	17	19	21	23	25	27	28	30	33	36	38	40
	80	7	9	11	12	13	15	18	20	22	24	27	29	30	32	35	38	41	43
	90	7	10	11	12	13	16	18	20	22	25	27	29	31	33	36	39	42	44
	100	7	10	10	12	13	16	18	20	23	25	27	30	32	35	38	40	43	45
	125	8	10	10	12	14	16	20	23	25	27	30	33	36	38	41	44	47	50
	150	8	10	10	12	15	18	21	24	27	30	33	36	39	42	45	48	51	54

tabel 3: risicoafstanden voor buisleidingen met brandbare vloeistoffen K1K2K3, RIVM augustus 2008

Hogedruk aardgasleidingen

Anders dan voor de buisleidingen voor K1, K2 of K3 vloeistoffen is het plaatsgebonden risico voor de hoge druk aardgasleidingen afhankelijk van onder meer de diepte van de leidingen en het toegepaste materiaal. In het Bevb zal worden bepaald dat het PR moet worden berekend. Medio 2009 wordt het rekenpakket voor het berekenen van de externe veiligheidsrisico's van ondergrondse hogedruk aardgastransportleidingen CAROLA vrijgegeven. Het acroniem CAROLA staat voor ComputerApplicatie voor Risicoberekeningen aan Ondergrondse Leidingen met Aardgas. Momenteel worden berekeningen voor deze leidingen door de Gasunie uitgevoerd met het niet vrij verkrijgbare rekenpakket PIPESAFE. Gemeenten kunnen voor een ruimtelijke ontwikkeling Gasunie vragen om een berekening uit te voeren. Voor de groepsrisicoberekeningen moeten door het bevoegd gezag bevolkingsgegevens worden aangeleverd. In een (concept)brief van Gasunie (Eisen Gasunie omgevingsdata in kader van groepsrisicoberekeningen bij ruimtelijke ontwikkeling) staat beschreven welke informatie voor de groepsrisicoberekeningen aangeleverd moet worden. Uit deze brief blijkt dat de Gasunie de in tabel 4 genoemde inventarisatieafstanden aanhoudt.

diameter [inch]	Diameter (nominaal)	Inventarisatie afstand (IA) [m]		
		40 bar	66.2 bar	80 bar
4	DN100	45	60	65
6	DN150	70	90	95
8	DN200	95	120	130
10	DN250	120	150	160
12	DN300	140	170	180
14	DN350	150	190	200
16	DN400	170	210	230
18	DN450	200	240	260
20	DN500	220	270	290
24	DN600	260	310	330
30	DN750	310	380	400
36	DN900	360	430	470
42	DN1050	400	490	520
48	DN1200	440	540	580

tabel 4: inventarisatieafstanden Gasunie

Overige buisleidingen

Voor de overige buisleidingen zijn specifieke berekeningen van het PR en het GR benodigd.

